ZAMONAVIY JAMIYATDA INSONIYLIK VA MEHR-OQIBATNING AHAMIYATI

Yeshimova Dildora
Denov tadbirkorlik va pedagogika Instituti filologiya fakulteti Xorijiy til Va adabiyoti yo'nalishi 1-bosqich talabasi
https://doi.org/10.5281/zenodo.24087700

Annotatsiya: Ushbu tezisda zamonaviy shiddatli taraqqiyot, globallashuv va raqamli texnologiyalar asrida insoniylik va mehr-oqibat tushunchalarining ahamiyati tahlil qilingan. Hayot sur'atining tezlashuvi fonida yuzaga kelayotgan ruhiy uzoqlashish, loqaydlik va egoizm kabi salbiy holatlarga qarshi ma'naviy immunitet sifatida mehr-oqibatning o'rni yoritilgan. Shuningdek, jamiyatda o'zaro ishonch, hamjihatlikni mustahkamlash hamda kelajak avlodni ezgulik ruhida tarbiyalashda insoniy fazilatlarning beqiyos hissasi ochib berilgan.

Kalit so'zlar: zamonaviy jamiyat, insoniylik, mehr-oqibat, globallashuv, loqaydlik, ma'naviy immunitet, hamjihatlik, kelajak avlod.

Аннотация: В данной статье анализируется значение понятий гуманности и милосердия в эпоху стремительного прогресса, глобализации и цифровых технологий. Освещается роль доброты как духовного иммунитета против таких негативных явлений, как эмоциональное отчуждение, равнодушие и эгоизм, возникающих на фоне ускорения темпа жизни. Также раскрывается неоценимый вклад человеческих качеств в укрепление взаимного доверия, солидарности в обществе и воспитание подрастающего поколения в духе добра.

Ключевые слова: современное общество, человечность, милосердие, глобализация, равнодушие, духовный иммунитет, солидарность, будущее поколение.

Abstract: This thesis analyzes the significance of humanity and kindness in the era of rapid development, globalization, and digital technologies. It highlights the role of compassion as a spiritual immunity against negative phenomena such as emotional detachment, apathy, and egoism arising amidst the accelerated pace of life. Furthermore, the article explores the invaluable contribution of human virtues in strengthening mutual trust, social solidarity, and raising the younger generation in the spirit of goodness.

Keywords: modern society, humanity, kindness, globalization, apathy, spiritual immunity, solidarity, future generation.

Kirish: Bugungi zamonni kuzatgan har qanday kuzatuvchining aqli shoshishi tabiiy: ertalab yangi sun'iy intellekt taqdim etiladi, tushga yaqin haydovchisiz mashinalar ko'chalarni zabt etadi, kechqurun esa odamlar kosmosga turistik bilet bron qilish bilan band bo'ladi. Hayot go'yo 2x tezlikka qo'yib qo'yilgandek zipping rejimida o'tmoqda. Telegram, Instagram va TikTok tarmoqlarida har soniyada minglab bildirishnomalar yog'iladi, lekin eng qiziq shundaki — jamiyat qancha ko'p "onlayn" bo'lsa, real hayotda odamlar bir-biridan shuncha uzoqlashib bormoqda.
Ilgari biror xonadonda kichik ko'ngilsizlik bo'lsa, butun mahalla darmondosh bo'lishga oshiqardi.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

Hozirgi kunda esa ko‘chada kimgadir yordam kerak bo‘lib qolsa, ba'zilarning cho‘ntagidan birinchi bo‘lib telefon chiqadi — chunki "videoga olib, trendga chiqish" vazifasi birlamchi o‘ringa o‘tib qolayotgandek taassurot uyg‘otadi. "Faqat men va mening manfaatlarim" degan qarashlar esa jamiyatda eng ommabop trendga aylanib borayotgandek.
Bunday vaziyatda haqli savol tug‘iladi: agar dunyoni to‘liq texnologiyalar boshqarishni boshlasa, jamiyatda "inson" degan nomdan nima qoladi?
Bugungi kunda kompyuter xotirasini oshirish yoki smartfonni oxirgi modelga almashtirish juda oson. Ammo insoniy tuyg‘ular — o‘zgalar dardin his qilish, beg‘araz yordam berish va samimiy hol-ahvol so‘rash kabi "ichki tizimlar" yangilanmas ekan, jamiyat bir-biriga begona bo‘lgan shunchaki biologik robotlar to‘plamiga aylanib qolishi hech gap emas. Aynan shuning uchun ham shiddatli zamonda insoniyatni saqlab qoladigan eng oxirgi "super-kuch" — bu oddiygina mehr-oqibat va insoniylikdir. Ushbu maqolada aynan shu "super-kuch"ning zamonaviy jamiyatdagi o‘rni, uning nima uchun hayotiy zarurat ekanligi va uni yo‘qotib qo‘ymaslik omillari atroflicha tahlil qilinadi.

Raqamli asr paradoksi: Texnologiyalar insonni yaqinlashtiryaptimi yoki uzoqlashtiryaptimi?
Bugungi kunda har bir inson qo‘lida internet va smartfon bilan yashaydi. Internet odamlarni qit'alar oshib bog‘layotgani rost, biroq yonidagi insonni ko‘rmaydigan darajadagi ko‘nikmalarni ham shakllantirmoqda. Texnologiya taraqqiyoti insonlarni ma'lum ma'noda "ekranga qaram" qilib qo‘ydi. Virtual olamdagi minglab "obunachilar" va "layklar" real hayotdagi samimiy suhbat, daldali so‘z yoki issiq quchoqning o‘rnini bosa olmayapti. Odamlar ekran ortida o‘zining haqiqiy tuyg‘ularini yashirib, hissiyotlarsiz avatar hayot kechira boshlagani — zamonaviy jamiyatning eng og‘riqli nuqtalaridan biridir. Texnologiya — bu hayotni qulaylashtiruvchi vosita, biroq u hech qachon inson qalbidagi samimiy mehr va issiqlikni almashtira olmaydi. Asl muloqot va qalb yaqinligi saqlanib qolgandagina texnologik taraqqiyot o‘zining chinakam qadrini topadi.

"Menga farqi yo‘q" sindromi: Loqaydlik va egoizmning jamiyatga ta'siri
Jamiyatda uchraydigan eng xavfli illatlardan biri bu — loqaydlikdir. "Menga daxli yo‘q", "o‘zi eplaydi" yoki "birovning hayoti bilan ishim bo‘lmasin" degan sovuqqon munosabatlar asta-sekin odamlar orasidagi ishonch rishtalarini uzib tashlaydi. Egoizm ustun kelgan muhitda beg‘araz yordam berish, birovning dardiga sherik bo‘lish tushunchalari unutilib boradi. Oqibatda har kim o‘zining kichik dunyosida yashab, boshqalarning muammosiga ko‘z yumadigan sovuq jamiyat shakllanadi.
Loqaydlik va egoizm jamiyatni ichdan yemiruvchi zang kabidir. Ung qarshi kurashishning yagona yo‘li — har bir inson o‘zidan boshqalarni ham o‘ylashni, boshqalarning og‘rig‘ini o‘ziniki kabi his qilishni o‘rganishidir, chunki mehr-oqibatgina jamiyatni parchalanishdan saqlab qoladi.

Kelajak poydevori: Yosh avlodda insoniylik va mehr-oqibat fazilatlarini tarbiyalash
Jamiyatning ertangi kuni qanday bo‘lishi bugungi bolalar va yoshlarning qanday muhitda ulg‘ayishiga to‘g‘ridan-to‘g‘ri bog‘liqdir. Agar yosh avlod faqat moddiy manfaatlar, raqobat va shaxsiy muvaffaqiyat ruhidagina emas, balki kattalarga hurmat, kichiklarga shafqat, muhtojlarga yordam berish kabi yuksak insoniy fazilatlar muhitida tarbiyalanilsa, kelajakdagi dunyo ancha adolatli va mehribon bo‘ladi. Mehr-oqibat — bu o‘z-o‘zidan paydo bo‘ladigan tuyg‘u emas, uni oilada, maktabda va jamiyatda doimiy ravishda shakllantirib borish kerak bo‘lgan eng oliy qadriyatdir.

Ertangi tinch, totuv va farovon dunyoni qurish uchun yoshlar ongiga texnologik bilimlardan tashqari, eng avvalo, insoniylik va shafqat urug‘larini ekish lozim. Chunki kelajak avlod qanchalik mehrli bo‘lsa, jamiyat shunchalik sog‘lom va qudratli bo‘ladi.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Karimov.I.A. Yuksak ma'naviyat-yengilmas kuch.-Toshkent: Ma'naviyat,2008.
2. Ziyomuhammedov.B.O'zbek pedagogikasi tarixi va antalogiyasi.-Toshkent: O'qituvchi,2013.
3. Shermuhamedova.N.Falsafa(Ma'rifat va zamonaviy tafakkur).-Toshkent:Universitet,2018.
4. G'afforov.Y.Globallashuv va ma'naviy xavfsizlik.-Toshkent: Fan va texnologiya, 2020.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.